

Onze
verschillen
maken
één!

O.B.S. Rosa Boekdrukker
sinds 1993

Een kleine geschiedenis
van de Rosa Boekdrukker



Openbare Basisschool Rosa Boekdrukker
Vancouverstraat 3-5, 1056 DT Amsterdam
Telefoon: 020 6128000, directie@rosaboekdrukker.nl

2023

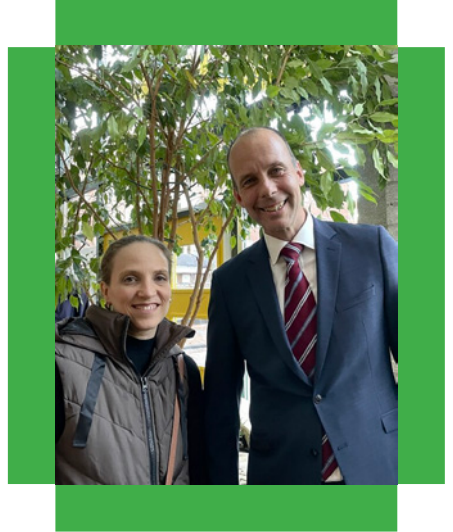
2023: De Rosa Boekdrukker bestaat 30 jaar!



Het Rosakoort zingt het Rosalied



Luister hier naar het Rosalied gecomponeerd en geschreven door Esther de Haan (leerkracht op de Rosa Boekdrukker)



Stefan Koytek (directeur Rosa Boekdrukker) en Michal Wolffs Zvi (kleindochter van Rosa Boekdrukker) ter ere van het 30-jarig bestaan

De Rosa Boekdrukker bestaat 30 jaar! Op 13 november 2023 hebben we dit gevierd met alle ouders en leerlingen. We hebben het speciaal voor onze school gecomponeerde Rosalied gezongen in het bijzijn van de kleindochter van Rosa, Michal Wolffs Zvi.

We grijpen deze mijlpaal aan om terug te kijken op de geschiedenis van onze mooie school. In dit boekje valt te lezen over het ontstaan van onze school, over onze naamgeefster, over de verandering van onze populatie, over de invoering van het ontwikkelingsgericht onderwijs en het unitonderwijs. En over hoe we Europees kampioen pleintjesvoetbal werden.

De Rosa Boekdrukker vormt een mooie afspiegeling van onze buurt. Dat betekent dat we een school zijn met een enorme diversiteit. We koesteren dit en zien het als rijkdom dat we kunnen leren van elkaars verschillen. Of zoals ons motto luidt: Onze verschillen maken ons één!

– Stefan Koytek, Directeur

1908

1908: De naamgeefster van onze school: Rosa Boekdrukker



BRON: Uit privé-archief familie

Rosa Boekdrukker was een Joodse verzetsstrijder in Amsterdam en een van de organisatoren van de Februaristaking in 1941. Ze werd in 1908 als Rose Hirsch in Ostrowo (Polen) geboren. In 1921 verhuisde het gezin naar Berlijn, waar ze als kleuterleidster aan het werk ging. In 1933 vertrok ze naar Palestina, waar ze Nico Boekdrukker uit Nederland leerde kennen. Samen gingen ze in 1937 in Amsterdam wonen.

Toen de Duitsers Nederland bezetten, verslechterde de situatie voor de Joodse bevolking snel. Joodse mensen mochten op verschillende plekken niet meer komen en er vonden razzia's plaats.

De Communistische Partij Nederland (CPN), de partij waar Rose bij aangesloten was, besloot in verzet te komen, en riep iedereen op om op 25 februari 1941 niet te gaan werken. Duizenden mensen deden mee. Tramconducteurs reden niet meer, in winkels – waaronder de Bijenkorf – en in de haven stopte men met werken, scholieren gingen niet naar school.

*Ich kann es kaum
fassen, dass ich nun doch leben
soll und als freier Mensch.*

BRON: Uit privé-archief familie

De Duitsers kwamen erachter dat Rose een van de organisatoren was geweest. Ze werd op 9 april 1941 gearresteerd en tot tien jaar tuchthuis veroordeeld. In 1945 werd Rose bevrijd om enige tijd later naar Israël te vertrekken.

In een brief van 18 mei 1945, die na haar overlijden werd gevonden, schreef ze: 'Ik stelde al mijn kracht in dienst van de Communistische Partij omdat ik iets aan de verbetering van de maatschappij wilde doen. Toen de Duitsers het kleine Nederland overvielen, leegplunderden en het volk alle vrijheid ontnamen, vonden zij hier in Amsterdam de grootste tegenstand.'

Omdat ze in de oorlog zoveel moed getoond had en vlak bij de school heeft gewoond, werd in 1993 besloten de school naar haar te vernoemen. Iedere 5 jaar op 13 november vieren we de verjaardag van Rosa Boekdrukker.

Naam dappere Rosa op school behouden

door Heleen van de Poppe

De Israëlische Abraham Wolffs was vorige week een paar dagen in Nederland om in Amsterdam-West een nieuwe basisschool te openen die naar zijn moeder vernoemd is: Rosa Boekdrukker, de joodse verzetsstrijdster die in 1941 door de Duitsers opgepakt werd vanwege haar betrokkenheid bij de Februaristaking.

In Amsterdam-West zijn vorig jaar de openbare basisscholen Mercator en Florin gefuseerd. De toenmalige stadsdeel-wethouder van onderwijs vond dat het nieuwe schoolgebouw aan de Vancoeverstraat een naam moest krijgen die bij de 'kleurrijke' bevolkingssamenstelling van de wijk past en die waarschuwt tegen de gevaaren van opkomend racisme. Daarom werd bewust gezocht naar iemand die haar of zijn sporen in het verzet verdiend had. Het leidde tot de herontdekking van de kleuterleidster Rosa Boekdrukker.

In de beginjaren van de oorlog was Rosa koerier tussen de Amsterdamse en landelijke leiding van de Communistische Partij Nederland. Door het vermengingvuidigen van pamfletten was zij betrokken bij de organisatie van de Februaristaking in 1941. In de klopplicht op communisten die de Duitsers daarna ontketenden, werd zij precies 53 jaar geleden gearresteerd in haar woning op een steenworp afstand van de huidige school.

Drie weken geleden kreeg de Israëlische Abraham Wolffs een telefoontje uit Amsterdam. Tot zijn stomme verbazing werd gevraagd of hij een school wilde openen die de

naam van zijn moeder draagt. Het was pas vijf jaar geleden dat Wolffs iets hoorde over het oorlogverleden van zijn moeder. Zij stierf in 1982. Ze had er nooit met hem over gesproken, maar wel veel brieven en documenten nagelaten die hij na het overlijden van zijn vader in 1987 thuis vond.

Wolffs kwam vorige week met zijn vrouw Juanita naar de Vancoeverstraat. Donderdag gingen ze de klassen langs om de voornamelijk Turkse, Marokkaanse, Antilliaanse en Surinaamse kinderen te vertellen over de joodse vrouw wier naam op de gevel van hun school prijkt. Hij vertelt ze dat zijn moeder ook niet in Nederland is geboren, maar in Polen, in 1908. Als Rose Hirsch ouders voor de pogroms naar Berlijn. Maar dan komt in 1933 Hitler aan de macht en Rose wacht niet op de dingen die komen gaan. Ze vertrekt naar Palestina en trouwt daar met de Nederlandse Nico Boekdrukker. In 1937 komt het paar echter naar Amsterdam, omdat Nico's gezondheid teveel lijdt onder het mediterrane klimaat. Beiden worden hier actief lid van de CPN.

Nico komt in de oorlog in Sach-

senhausen om, maar Rose blijft in leven. Eigenlijk dankzij haar verzetwerk, waarvoor het Haagse Obergericht haar in 'het proces van de 22' (proces in september 1941 tegen twintig mannen en twee vrouwen) als een Nederlands politieke gevangene tien jaar tuchthuisstraf oplegt. Zij maakt een zwerftocht vol ontberingen langs diverse tuchthuizen in Duitsland. Dankzij de directrice van een tuchthuis in Anrath, die postief staat tegenover joden, werd ze niet als jodin aangegeven. Ze bleef zo gespaard voor een overplaatsing naar Auschwitz, zo schrijft ze na de oorlog aan haar ouders in Palestina. Tegen het eind van de oorlog komt ze na een dramatisch transport via het mel tyfus geteisterde Bergen-Belsen in Hamburg terecht, waar de Engelsen haar op 16

mei 1945 bevrijden.

De kinderen zijn onder de indruk van het verhaal maar willen toch eerst weten hoe oud Abraham is en waarom hij geen Boekdrukker heet. 'Mijn moeder is na de oorlog naar Israël gegaan. Zij hield nog wel van de Nederlandse mensen, maar was boos op de regering, omdat die de meeste ex-nazi's vrij liet rondlopen,' legt hij in gebroken Nederlands uit. 'In Israël is ze weer getrouwd met meneer Wolffs en ik ben daarna geboren. Toen zij al 43 jaar was.'

Wolffs omschrijft zijn moeder als een 'anti-hero'. Zij was heel bescheiden, tolerant en vredelievend. Ze klagde nooit over haar oorlogverleden en heeft nooit met één woord gerept over haar verzetstadij. De kinderen snappen het niet:

'Maar ze was toch heel beroemd?'

Dat was ze dus niet. Alleen het dagblad De Waarheid noemde haar in 1946 een 'Nederlandse Jeanne d'Arc,' omdat ze ondanks de martelingen na haar arrestatie niets heeft losgelaten over de CPN-organisatie.

Wolffs voelt zich persoonlijk vererd door het stadsdeel de school naar zijn moeder genoemd heeft, maar hoopt vooral dat het betekenis heeft voor de Nederlanders, Amsterdammers en de joodse gemeenschap. 'Als een monument voor allen die zich in de oorlog tegen de Duitsers verzet hebben. Als een oproep voor vrede, vriendschap en tolerantie in deze tijd van opkomend racisme en fascisme.' Bij de onthulling van de naam wenst hij de school 'zachor and sjalom': herinnering en vrede.

1993

1993: Ontstaan OBS Rosa Boekdrukker



LINKS:

Admiralengracht 301, Openbare basisschool "De Pionier"

RECHTS:

Admiralengracht 279-319, Gezicht op de zijgevel en gedeelte van de GLO-school aan de Vancouverstraat 3-5 en openbare basisschool "De Pionier"

Bron: Stadsarchief Amsterdam/Martin Alberts, 1987



De Rosa Boekdrukker bestaat 30 jaar onder de huidige naam en in het huidige pand. De buurt is in de jaren dertig gebouwd. Omdat er in de Baarsjes toen veel kinderen gingen wonen, schoten de kleuterscholen en lagere scholen als paddenstoelen uit de grond. In de jaren tachtig werden de kleuterscholen en lagere scholen samengevoegd tot basisscholen en verdween een aantal scholen omdat het leerlingenaantal terugliep.

In 1993 gingen basisscholen Mercator en De Pionier samen onder de naam 'Openbare Basisschool Rosa Boekdrukker'. Er kwam een nieuw gebouw, dat een jaar later werd opgeleverd. Het kreeg zelfs een eervolle vermelding bij de nationale scholenbouwprijs: 'De architect is erin geslaagd om een prettige, open, kindvriendelijke atmosfeer te creëren'.

De Rosa Boekdrukker werd tot 1 augustus 2007 bestuurd door het openbaar schoolbestuur van stadsdeel De Baarsjes. Vanaf die datum is de Rosa Boekdrukker één van de scholen van het openbaar schoolbestuur Amsterdam-West Binnen de Ring (AWBR).

De school werd vernoemd naar de verzetsheld Rosa Boekdrukker (zie hiernaast). Helaas was ze al overleden toen we de school feestelijk openden. Maar haar zoon Abraham kwam, met zijn vrouw, in 1994 vanuit Israël naar Amsterdam-West om de schoolnaam namens haar te onthullen.



Openingsfeest van OBS Rosa Boekdrukker, 1994 met links op de foto rechtsboven Abraham Wolffs, zoon van Rosa Boekdrukker, met in het midden directeur Agnes Brons (met foto in hand) en rechts adjunct directeur Ruud Jansen

2001

2001: Introductie Ontwikkelingsgericht onderwijs (OGO)



In het schooljaar 2000 had onze school vijf kleutergroepen. Op de voorschool en in de onderbouw zaten veel kinderen uit gezinnen met een Turkse en Marokkaanse achtergrond, met Nederlands als tweede taal. Voor deze leerlingen was het taalonderwijs extra belangrijk.

De Rosa Boekdrukker en de voorschool gingen daarom over op Ontwikkelingsgericht Onderwijs (OGO). Bij OGO staan thema's uit de belevingswereld van de kinderen centraal. De kinderen ontwerpen en spelen verhalen over onderwerpen die zij belangrijk vinden en herkennen uit het dagelijks leven. Daarbij is spel steeds de motor.

Tijdens het thema 'de kapper' wordt bijvoorbeeld de kapsalon nagebouwd, en door de kleuters onderzocht wat er allemaal aanwezig is in de kapsalon en wat kappers doen met de verschillende spullen in hun salon. De kinderen spreken over wat klanten willen, een ouder die kapper is wordt uitgenodigd in de klas om te komen vertellen, er wordt gelezen en geschreven in een afsprakenboek en gerekend tijdens het afrekenen na de knipbeurt. De leerkracht prikkelt de kinderen steeds zodat ze zich verder ontwikkelen.

Nog steeds worden al onze leerkrachten en pedagogisch medewerkers in deze methode geschoold. Vanaf 2024-2025 gaan we de methode ook in de groepen 3/4 implementeren.



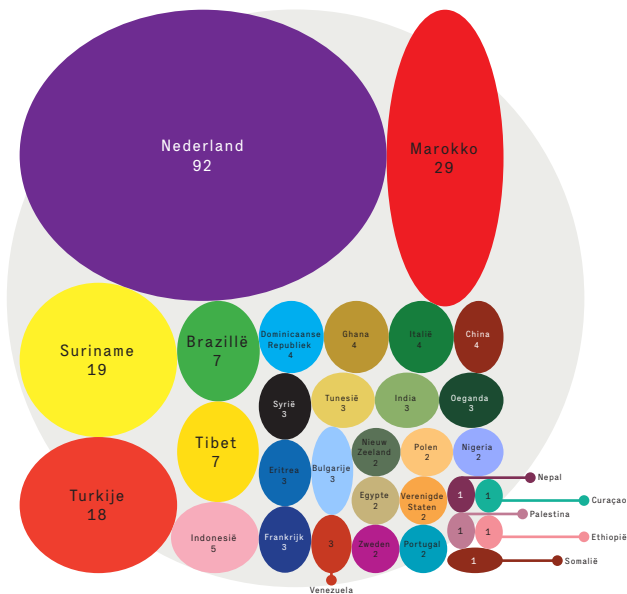
2009: Op naar een gemengde school!

In 2009 zaten op de Rosa Boekdrukker vooral leerlingen van Marokkaanse en Turkse afkomst. Er is toen een ouderinitiatief gestart om de school een betere afspiegeling te maken van de buurt.

Het belangrijkste doel was een buurtschool te creëren, zodat kinderen dicht bij huis naar school kunnen en gemakkelijk met klasgenootjes kunnen afspreken. Verder biedt een gemengde school het voordeel dat de kinderen heel veel leren van elkaars culturen.

Aangemoedigd door de schoolleiding, door de ouderambassadeur van Stichting Kleurrijke Scholen en een groepje ouders met hetzelfde idee, nam moeder Shirley Brandeis het initiatief om ouders te werven met kinderen van nul tot vier. Dat deed ze overal waar ze maar kon: bij het babyschap van de Etos, op de crèche, op straat. Ook maakte ze met de school een folder en hield ze geïnteresseerde ouders via een nieuwsbrief regelmatig op de hoogte.

En het is gelukt. In juni 2023 heeft de redactie van onze schoolkrant uitgezocht dat de school leerlingen met afkomsten van zo'n 32 nationaliteiten heeft (zie figuur hieronder). En daar zijn we trots op.



2011

2011: Europees kampioen Cruyff Courts!



2011: twee Nederlandse teams waaronder het meidenteam van de Rosa Boekdrukker in London bij Arsenal voor het EK Cruyff Courts



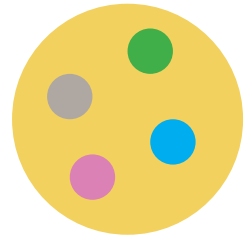
2006: jongensteam van de Rosa Boekdrukker in de finale voor het Amsterdams Straatvoetbaltoernooi

De Rosa kent een rijke voetbalhistorie. Administratief medewerker Ashvin Ramdin en wijlen John Eversteijn (oud-conciërge) trainden jarenlang teams om mee te doen aan het Amsterdamse straatvoetbaltoernooi. Dit bijzondere toernooi vond jaarlijks plaats tussen 1976 en 2017.

De Rosa Boekdrukker heeft vijf keer de finale mogen spelen op de Dam, en drie keer gewonnen. In 2011 mochten wij als kampioen van Amsterdam meedoen aan het toernooi van de Cruyff Courts. We wisten ons twee keer te plaatsen voor de landelijke finale bij het Olympisch Stadion.

Daar speelden de beste 12 teams van de provincies om de landelijke titel. Die titel heeft de Rosa Boekdrukker in 2011 gewonnen met de meisjes, waarop we mochten deelnemen aan het mini EK Cruyff Courts in Engeland. En jawel, ook die titel wisten de meisjes van De Rosa te veroveren!

2018



2018: Het unit-onderwijs

In schooljaar 2018-2019 werd op de Rosa Boekdrukker het unitonderwijs ingevoerd. Door de grote diversiteit bestonden er grote niveauverschillen tussen leerlingen op het gebied van taal en rekenen. Die maakten het voor docenten wel eens moeilijk om een goede instructie te geven.

In het unitonderwijs vonden we de oplossing. In dit systeem gaan leerlingen vanuit hun stamgroepen in meerdere instructiegroepen uit elkaar om op hun eigen niveau les te krijgen per vak.

Op dit moment hebben we deze stamgroepen: vier groepen 1/2, drie groepen 3/4, twee groepen 5/6 en twee groepen 7/8.

De stamgroep is een soort thuisgroep voor een kind. Hierin doen leerlingen alle dingen die belangrijk zijn om samen te doen: vertellen over hun weekend, hun verjaardag vieren, samen werken aan de weektaak, lessen volgen over sociale vaardigheden en vakken zoals beeldende vorming.

Twee leerlingen die bij elkaar in de stamgroep zitten zullen dus de dag samen beginnen en eindigen, maar kunnen door de dag in verschillende groepjes rekenen en taal krijgen met kinderen uit andere groepen, soms ook uit hogere of lagere groepen.

Dit betekent dat:

- **leerlingen in kleine groepen onderwijs krijgen op hun eigen niveau;**
- **leerlingen in wisselende samenstellingen werken, wat goed is voor het pedagogisch klimaat. De leerlingen leren goed samenwerken en kunnen van elkaar leren (ze zijn soms de oudere en soms de jongere);**
- **docenten intensief samenwerken en elkaar aanvullen;**
- **leerlingen door de dag heen enkele keren wisselen van lokaal en met verschillende leraren van doen hebben, waardoor de overgang naar het voortgezet onderwijs minder groot is.**



2050: Een kijkje in de toekomst

We zijn erg trots op onze school, ons team en onze leerlingen en hopen ons motto 'Onze verschillen maken ons één' verder te ontwikkelen. We leven dit voor als team en we gebruiken daarbij de school als mini-maatschappij: iedereen hoort erbij! De komende jaren zullen we dan ook blijven inzetten op *diversiteit*, het laten kennismaken van leerlingen met diverse culturen en tradities en we willen ook de ouders hierbij blijven betrekken.

Zo is het ons doel een curriculum op te bouwen waarin aandacht is voor alle continenten, wereldreligies en de bijbehorende feestdagen en ouders te motiveren een feest te organiseren vanuit hun eigen achtergrond voor de hele school.

Het Ontwikkelingsgerichte Onderwijs zullen we de komende jaren doorontwikkelen. We geloven erin dat je kinderen door te werken met thema's veel kunt leren: van taal tot rekenen, maar ook hoe je hoe je deelneemt aan en onderdeel bent van sociaal-culturele activiteiten.

Het is verder ons doel het aanbod van tussenschoolse – en naschoolse activiteiten te vergroten. We zijn erg blij dat we nu al diverse sportactiviteiten en activiteiten kunnen aanbieden, zoals circus, de schoolkrant en choco-ondernemers (waarbij kinderen een eigen chocoladebedrijf opzetten). We hopen dat de komende jaren steeds meer leerlingen tussen de middag en na school op school blijven om hun vaardigheden uit te breiden tijdens cursussen zoals redeneren, programmeren, acteren en meer.

Ten slotte willen we ervoor blijven zorgen dat de Rosa een inspirerende werkplek blijft waarbij op excellent niveau lesgegeven wordt, docenten zich kunnen blijven ontwikkelen en leerlingen simpelweg blij zijn om naar school te gaan.

Vormalig Leerlingen



TREY TOL, 30

Vrachtwagenchauffeur

“Ik herinner de gezelligheid in de klas met mijn vrienden.”



FRANCIS NESLO, 32

Ondernemer

“Zonder de Rosa Boekdrukker was ik nooit geweest waar ik nu ben”



SOUFIAN EL OUAHABI, 31

Arts

“Ik herinner me de winst bij de finale schoolvoetbal op de Dam”



PABLO ROSARIO, 27

Profvoetballer bij OGC Nice

“Geloof in jezelf dan is alles mogelijk.”



VILDAN KIRDAG, 25

Advocaat

“Ik zal me de Rosa Boekdrukker altijd blijven herinneren als inclusieve school waar ruimte is voor iedereen om zijn of haar talenten te ontwikkelen”